

СТАЛІЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ, ПЕРСПЕКТИВИ ТА ПЕРЕШКОДИ

ОГІЄНКО Антон

Державний біотехнологічний університет

<https://orcid.org/0009-0004-6153-8469>

e-mail: Ogienkoad@gmail.com

В статті розглянуто концепцію сталого розвитку в контексті сучасних викликів та можливостей для підприємств в Україні. В дослідженні представлено на основі аналізу міжнародних документів, зокрема Порядку денного сталого розвитку до 2030 року, та українських національних стратегій, що інтегрують Цілі сталого розвитку (ЦСР). В обґрунтуванні теми особливо увагу приділено важливості поєднання економічного зростання з екологічною і соціальною відповідальністю, що є критично необхідним для забезпечення сталого розвитку. Актуальність тематики та наявність невирішених раніше частин проблеми формують мету дослідження, а саме систематизація, узагальнення та удосконалення наявних підходів до визначення поняття сталого розвитку підприємства, виявлення перспектив та перешкод до сталого розвитку для підприємств України. Аналіз джерел літератури дозволив сформулювати поняття сталого розвитку, а саме - це процес забезпечення тривалого економічного зростання підприємства, який гармонійно поєднує економічні, екологічні та соціальні аспекти діяльності. Управлінська концепція сталого розвитку що передбачає ефективне використання ресурсів, збереження навколишнього середовища, покращення якості життя працівників і громад, а також забезпечення конкурентоспроможності в умовах складного і динамічного зовнішнього середовища. Наведено основні складові механізму забезпечення сталого розвитку підприємств, які включають стратегічне планування, економічну стабільність, екологічне управління, соціальну відповідальність, інновації та технологічний розвиток. Дослідження дозволило виявити основні напрямки сталого розвитку в Україні, зокрема підвищення конкурентоспроможності через впровадження принципів сталого розвитку, ефективне використання ресурсів, а також розвиток екологічної свідомості серед підприємств. Однак, незважаючи на перспективи, існує ряд серйозних перешкод, таких як відсутність чіткої державної політики, фінансові труднощі та недостатня інфраструктура для реалізації сталих проектів. В статті підкреслено, що для подолання цих бар'єрів необхідно розробити комплексну стратегію, яка включатиме підтримку з боку держави, розвиток інноваційних технологій та підвищення рівня екологічної свідомості в суспільстві.

Ключові слова: розвиток, сталий розвиток, підприємство, екологічна відповідальність, соціальна справедливість, механізм сталого розвитку.

<https://doi.org/10.31891/mdes/2024-13-31>

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Сучасні виклики глобалізації, зміни в екологічній, соціальній та економічній сферах, фатальний вплив військових дій вимагають від бізнесу адаптації до нових реалій функціонування. У період, коли ресурси стають дедалі більш обмеженими, а екологічні загрози посилюються, підприємства повинні інтегрувати принципи сталого розвитку у свої стратегії, щоб забезпечити довгострокову життєздатність і конкурентоспроможність. Окрім того, суспільство та ринки дедалі більше акцентують увагу на соціальній відповідальності, екологічності виробництва та ефективному використанні ресурсів, що створює додаткові вимоги до діяльності підприємств. Дослідження сутності поняття, механізмів, шляхів і інструментів досягнення сталого розвитку підприємства стає особливо важливим для збереження конкурентних переваг на ринку, підвищення ефективності діяльності та адаптації до умов нової економіки, орієнтованої на інноваційні та екологічні рішення.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Питанням сталого розвитку підприємств присвячено велику кількість наукових праць. Зокрема такі вітчизняні та закордонні вчені як: Балабанов В.С. [10], Балабанова А.В. [10], Гарбар В.В. [8], Гречко А. [6], Данеке Г.А. [12], Дудін М.Н. [10], Квятковська Л.А. [11], Ленюк М.Д. [12], Мануїлов О. В. [5], Очеретяна О. [6], Свистун К.О. [9], Сизоненко О.А. [4], Степаненко Т.О. [7], Холл Дж.К. [12] та інші присвятили свої роботи вивченню цієї тематики. Незважаючи на кількість наукових розробок щодо проблематики сталого розвитку, в літературі не представлено загально прийнятого визначення поняття сталий розвиток, отже невирішені частини загальної проблеми потребують систематизації, узагальнення та удосконалення.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Актуальність тематики та наявність невирішених раніше частин проблеми формують мету дослідження, а саме систематизація, узагальнення та удосконалення наявних підходів до визначення поняття сталого розвитку підприємства, виявлення перспектив та перешкод до сталого розвитку для підприємств України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

В загальному розумінні поняття «сталий розвиток» з'явилося в світовій практиці в контексті зростаючої необхідності поєднання економічного зростання з екологічною та соціальною відповідальністю. Його формулювання на Міжнародній конференції ООН у 1992 році, яке акцентувало на задоволенні потреб нинішніх поколінь без загрози для майбутніх, стало основою для подальшого формування глобальних стратегій розвитку. Сталий розвиток представляє собою не лише концепцію, а й шлях до гармонізації взаємин між людиною і природою, спонукаючи суспільства до раціонального використання ресурсів, що в свою чергу впливає на якість життя [1].

Розгляд сталого розвитку в контексті трактувань ЮНЕСКО та доповідей ООН підкреслює його значення як альтернативи негативним сценаріям глобального розвитку, що зосереджуються на короткострокових вигодах. Сталий розвиток вимагає інтеграції екологічних, соціальних і економічних аспектів, створюючи умови для тривалого поліпшення життя людей. Це також вказує на необхідність раціонального управління ресурсами, зокрема фінансовими, людськими, матеріальними, соціальними та природними, для забезпечення збалансованого розвитку. Участь ООН у просуванні концепції сталого розвитку підкреслює глобальну відповідальність за дотримання справедливості, прав людини та екологічних норм. Ця діяльність має на меті створення умов для забезпечення зобов'язань, які можуть допомогти в досягненні сталого майбутнього для всіх націй. Впровадження принципів сталого розвитку на різних рівнях, від урядових структур до приватного сектора, є необхідною умовою для подолання глобальних викликів, зокрема зміни клімату, бідності, нерівності та виснаження природних ресурсів [2].

Документ «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030 року», прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН у 2015 році, став важливим кроком у формуванні глобального підходу до вирішення основних проблем людства, зокрема економічних, екологічних та соціальних. В основі цієї концепції лежить прагнення досягти балансу між трьома ключовими сферами – економікою, екологією та соціумом. Такий підхід передбачає примирення антропоцентричних та біоцентричних поглядів і спрямований на забезпечення сталого розвитку, який не виходить за межі екологічної місткості Землі [3]. Основними напрямками Порядку денного до 2030 року є люди, планета, процвітання, партнерство та мир, що охоплюють найважливіші аспекти існування людства та взаємодії з навколишнім середовищем. Для багатьох країн, зокрема для України, ці цілі є актуальними і корелюються з національними пріоритетами розвитку.

Україна, як і багато інших країн, інтегрує Цілі сталого розвитку (ЦСР) в свої національні стратегії, що охоплюють економічні, соціальні та екологічні напрями. У економіці основними пріоритетами є забезпечення гідної роботи, економічне зростання, підтримка інновацій та розвиток інфраструктури. У соціальному секторі акцент робиться на зменшенні нерівності, підвищенні якості освіти, забезпеченні здоров'я та благополуччя населення. Особливе значення надається екологічним питанням, таким як збереження біорізноманіття, відповідальне споживання та виробництво, забезпечення сталої та надійної енергетики. В умовах сучасних глобальних викликів, таких як зміна клімату та деградація природних ресурсів, ці екологічні пріоритети набувають особливої актуальності [2].

Сталий розвиток передбачає компроміс між потребами нинішніх і майбутніх поколінь, забезпечуючи можливості для сталого економічного зростання та соціальної справедливості без шкоди для екологічного стану планети. Цей підхід вимагає комплексної взаємодії між державними, приватними та міжнародними структурами. Наявність чіткої стратегії розвитку на всіх рівнях, від підприємницьких структур до урядових інституцій, є ключовою передумовою успішного впровадження принципів сталого розвитку. Впровадження ЦСР є необхідним для побудови стабільного майбутнього, де економічне процвітання поєднується з екологічною відповідальністю та соціальним благополуччям. Це підхід, що дозволяє мінімізувати ризики для планети, зберігаючи ресурси для майбутніх поколінь, та створює умови для сталого розвитку людства на глобальному рівні.

Переходячи до площини суб'єктів господарювання, варто зазначити, що поняття сталого розвитку підприємства є важливим елементом сучасного економічного мислення, яке включає не тільки економічні аспекти, але й враховує екологічні та соціальні наслідки виробничої діяльності. Сизоненко О.А. зазначає, що сталий розвиток підприємства можна розглядати як процес, що забезпечує неперервне поліпшення основних економічних показників, досягаючи економічної рівноваги та здатності до динамічного розвитку. Однак важливо наголосити, що без врахування екологічних і соціальних аспектів та їхнього впливу на довкілля і суспільство, економічний розвиток підприємства буде обмеженим і може навіть призвести до негативних наслідків у довгостроковій

перспективі [4]. Тому сталий розвиток підприємства має бути комплексним і гармонійно поєднувати економічні, соціальні та екологічні аспекти для забезпечення тривалого успіху і стійкості.

Мануилов О. В. в роботі «Формування стратегії сталого розвитку підприємств в умовах невизначеності» вказують, що сталий розвиток підприємства є процесом цілеспрямованого соціально-економічного зростання, що не лише враховує поточні потреби, але й орієнтований на забезпечення потреб майбутніх поколінь. Він передбачає збереження та покращення екологічних характеристик виробничої діяльності підприємства, враховуючи як внутрішні, так і зовнішні чинники та ризики. Сталий розвиток повинен гармонійно поєднувати економічну вигоду, соціальну відповідальність та екологічну стабільність, що робить його комплексною стратегією довготривалого успіху. Прийняття управлінських рішень, спрямованих на сталий розвиток, має враховувати як сучасні пріоритети підприємства, так і майбутні виклики, забезпечуючи новий тип розвитку, який відповідає вимогам часу [5].

Гречко А. та Очеретяна О. зазначають, що сталий розвиток підприємства забезпечує його стабільне зростання та відтворення всіх підсистем, що сприяє досягненню позитивних результатів у трьох ключових напрямках: економічному, екологічному та соціальному. Цей розвиток вимагає ефективного внутрішнього управління, а також використання прогресивних економічних та правових інструментів на державному рівні. Сталий розвиток орієнтований на довгострокове збереження балансу між потребами бізнесу, суспільства та навколишнього середовища, що дозволяє підприємству залишатися конкурентоспроможним та відповідальним перед майбутніми поколіннями [6].

На думку вченої Степаненко Т. О. сталий розвиток підприємства є ключовою концепцією управління в умовах сучасної складності та динамічних змін зовнішнього середовища. Вона враховує обмеженість природних ресурсів, зростання ролі людського капіталу та важливість природозберігальних технологій. Основними ознаками сталого розвитку є рівноважність, адаптивність, збалансованість, стабільність, конкурентоспроможність та екологічність. Ці характеристики дозволяють підприємству зберігати стійкість і ефективність у довгостроковій перспективі, забезпечуючи економічне зростання, соціальний прогрес та збереження навколишнього середовища [7].

Дослідження наявних підходів до визначення поняття «сталий розвиток підприємства» [4-11] дозволяє прийти до висновку, що це процес забезпечення тривалого економічного зростання підприємства, який гармонійно поєднує економічні, екологічні та соціальні аспекти діяльності. Це управлінська концепція, що передбачає ефективне використання ресурсів, збереження навколишнього середовища, покращення якості життя працівників і громад, а також забезпечення конкурентоспроможності в умовах складного і динамічного зовнішнього середовища. Сталий розвиток підприємства полягає у досягненні стабільності та рівноваги, одночасно враховуючи довгострокові інтереси як самого підприємства, так і суспільства в цілому. Пропонується механізм забезпечення сталого розвитку підприємств, який ґрунтується на принципах, цілях та складових сталості (рис.1).

Механізм сталого розвитку підприємства (рис.1) включає основні складові, які взаємодіють між собою, формуючи комплексний підхід до розвитку, що дозволяє підприємству не лише зростати економічно, але й відповідати вимогам сталого розвитку на глобальному рівні. Стратегічне планування передбачає розробку довгострокових цілей підприємства з урахуванням економічних, екологічних та соціальних аспектів. Важливою частиною є інтеграція принципів сталого розвитку в загальну бізнес-стратегію. Економічна стабільність забезпечує ефективне використання ресурсів та нарощування прибутковості, водночас акцентуючи на раціональному використанні фінансів та мінімізації ризиків. Екологічне управління передбачає впровадження екологічних стандартів і технологій, які знижують негативний вплив на довкілля, збереження ресурсів та впровадження екологічних інновацій. Соціальна відповідальність вимагає забезпечення гідних умов праці, розвитку людського капіталу, підтримки місцевих громад і сприяння соціальному прогресу через корпоративну соціальну відповідальність. Інновації та технологічний розвиток є ключовими для впровадження нових рішень, які підвищують ефективність діяльності, зменшують екологічне навантаження та адаптуються до нових викликів. Моніторинг та звітність дозволяють вимірювати прогрес у досягненні цілей сталого розвитку через регулярну оцінку економічних, екологічних і соціальних показників, а також публікацію звітів про досягнення. Ці елементи механізму взаємодіють між собою, формуючи комплексний підхід до розвитку, що дозволяє підприємству не лише зростати економічно, але й відповідати вимогам сталого розвитку на глобальному рівні.

Рис. 1. Механізм забезпечення сталого розвитку підприємств

Джерело: розроблено автором

Запропонований механізм ґрунтується на принципах сталого розвитку підприємства, основних правилах та підходах, що спрямовані на забезпечення збалансованого економічного, екологічного та соціального розвитку організації. Збалансованість економічного, соціального та екологічного аспектів передбачає прагнення підприємства до економічного зростання, мінімізації екологічного впливу та поліпшення соціальних умов без надання переваги лише одному з аспектів. Раціональне використання ресурсів передбачає ефективне використання природних, фінансових, людських та матеріальних ресурсів з метою збереження їх для майбутніх поколінь. Довгостроковий підхід до розвитку орієнтує підприємства на стратегічні перспективи та створення довгострокової цінності для своїх стейкхолдерів, а не на короткострокові вигоди. Інноваційність та адаптивність передбачає постійне впровадження інновацій, які підвищують ефективність виробничих процесів і адаптацію до змін у зовнішньому середовищі. Запобігання шкоди навколишньому середовищу включає впровадження екологічно безпечних технологій і практик, мінімізацію відходів, викидів і споживання енергії, а також використання відновлюваних ресурсів. Прозорість та підзвітність вимагає від підприємства відкритого надання інформації про свою діяльність та її вплив на економіку, суспільство і довкілля, забезпечуючи зворотний зв'язок зі стейкхолдерами.

Корпоративна соціальна відповідальність передбачає відповідальне ставлення компанії до потреб суспільства, дотримання етичних стандартів і сприяння соціальному розвитку. Залучення зацікавлених сторін до процесу прийняття рішень з метою врахування їхніх інтересів і потреб. Ризик-менеджмент передбачає проактивне управління ризиками, пов'язаними з економічною діяльністю, екологічними та соціальними аспектами. Рівність і соціальна справедливість забезпечує рівні можливості для всіх співробітників і підтримку соціальної справедливості як всередині компанії, так і в суспільстві в цілому. Зазначені принципи допоможуть підприємству зберігати конкурентоспроможність, відповідати вимогам ринку та глобальних трендів, підтримуючи стабільний розвиток у гармонії з природою і суспільством.

Варто зазначити, що сталий розвиток підприємств в Україні має значний потенціал, але стикається з низкою перешкод. Серед перспектив сталого розвитку підприємств можна виділити підвищення конкурентоспроможності, оскільки впровадження принципів сталого розвитку дозволяє підприємствам адаптуватися до вимог міжнародних ринків і залучати нових партнерів та клієнтів, що підтримують етичні та екологічно відповідальні практики. Крім того, компанії, що

дотримуються принципів ESG, стають більш привабливими для інвесторів, особливо з-за кордону, що відкриває можливості для залучення додаткових фінансових ресурсів. Ефективне використання природних ресурсів та зниження витрат на екологічно небезпечну діяльність також є однією з ключових переваг сталого розвитку, що сприяє покращенню економічних показників підприємств. Важливим фактором є й підвищення довіри з боку споживачів та громадськості, що зміцнює репутацію компанії та формує її позитивний імідж.

Проте на шляху до сталого розвитку існує ряд серйозних перешкод. По-перше, в Україні відсутня чітка державна політика, що регулює процеси сталого розвитку на рівні підприємств, що створює невизначеність та ускладнює інвестування у такі проекти. Фінансові труднощі є ще однією значною проблемою, оскільки впровадження сталих технологій вимагає значних капіталовкладень, що стає бар'єром для малих і середніх підприємств. Багато компаній також стикаються з низьким рівнем екологічної свідомості серед працівників та керівників, що стримує перехід до нових управлінських моделей. Крім того, Україна має недостатньо розвинену інфраструктуру для впровадження сталих проектів, зокрема у сфері управління відходами, переробки ресурсів та використання відновлюваних джерел енергії. Технологічна відсталість і низький рівень інноваційності також ускладнюють впровадження сучасних екологічно чистих та енергоефективних технологій. Отже, хоча сталий розвиток підприємств в Україні має великі перспективи для підвищення конкурентоспроможності та економічного зростання, необхідно подолати низку перешкод для ефективної реалізації цього потенціалу.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Отже, сталий розвиток став ключовою концепцією для глобального та локального управління, що базується на балансі між економічними, екологічними та соціальними складовими. З моменту його впровадження на міжнародній арені, зокрема після Конференції ООН у 1992 році, стало очевидним, що сталий розвиток є єдиним шляхом для забезпечення потреб теперішніх і майбутніх поколінь. Важливість цієї концепції полягає в необхідності інтеграції економічного зростання з екологічною та соціальною відповідальністю, що є головною вимогою для тривалого прогресу людства. На національному рівні, в тому числі в Україні, Цілі сталого розвитку (ЦСР) стають частиною стратегій урядів і підприємств, що прагнуть бути конкурентоспроможними на світовому ринку та відповідальними перед суспільством. Незважаючи на певні перешкоди, такі як відсутність чіткої державної політики чи фінансові труднощі, сталий розвиток має значний потенціал для покращення економічних, соціальних та екологічних показників підприємств. Застосування концепції сталого розвитку на підприємствах відкриває можливості для підвищення їхньої конкурентоспроможності, залучення інвестицій, зокрема іноземних, та побудови позитивного іміджу на міжнародному рівні. Проте, для досягнення цих переваг, підприємства мають інвестувати у сталу інфраструктуру, екологічні технології та людський капітал, що дозволить зменшити негативний вплив на довкілля і покращити соціальні стандарти. Таким чином, сталий розвиток – це не лише необхідність для виживання людства та збереження ресурсів планети, а й стратегія для підприємств, яка забезпечує довгострокову економічну стабільність, соціальний прогрес і екологічну відповідальність. Важливо, щоб усі учасники економічної діяльності активно впроваджували принципи сталого розвитку, створюючи міцну основу для майбутніх поколінь.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Daly H.E. Steady-State Economics. Washington: Island Press, 1991. 339 p.
2. Цілі сталого розвитку: Україна. Національна доповідь. 2017. 176 с.
3. United Nations Development Programme. «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030 року. 2018. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/peretvorennya-nashoho-svitu-poryadok-dennyu-u-sferi-staloho-rozvytku-do-2030-roku>
4. Сизоненко О.А. Механізм забезпечення сталого розвитку в системі управління металургійним підприємством : авто-реф. дис. канд. екон. наук : 08.00.04 ; Класичний приватний університет. Запоріжжя, 2009. 20 с.
5. Мануилов О. В. Формування стратегії сталого розвитку підприємств в умовах невизначеності. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2024. Том 9. № 2. С. 60 – 64.

6. Гречко А., Очеретяна О. Дослідження еволюції наукової думки в аспектах визначення сутності поняття «сталий розвиток підприємства». Підприємництво та інновації, 2020 № 15, с. 37-41. <https://doi.org/10.37320/2415-3583/15.6>
7. Степаненко Т.О. Теоретичні та методичні засади сталого розвитку підприємства. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління, 2020 Том 31 вип. 70 № 6. С. 135-141. DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-6-23>
8. Гарбар В.В. Теоретичні основи забезпечення сталого розвитку фермерських господарств. Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. 2012. Вип. 81 №2. С. 177-183.
9. Свистун К.О. Генезис поняття «сталий розвиток» та підходи до його запровадження. Молодий вчений. 2017. № 2. С. 326-333
10. Balabanov V.S., Balabanova A.V., Dudin M.N. Social Responsibility for Sustainable Development of Enterprise Structures. Asian Social Science. 2015. Vol. 11. № 8. P. 111-118. DOI:10.5539/ass.v11n8p111.
11. Квятковська Л.А. Реалізація принципів концепції сталого розвитку в діяльності підприємства. Вісник соціально-економічних досліджень. 2013. Вип. 1, №48. С. 85-89. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2013_1_14
12. Hall J.K., Daneke G.A. and Lenox M.J. Sustainable development and entrepreneurship: Past contributions and future directions. Journal of Business Venturing. 2010. Vol. 25. Issue 5. P. 439-448. DOI:10.1016/j.jbusvent.2010.01.002

REFERENCES:

1. Daly H.E. Steady-State Economics. Washington: Island Press, 1991. 339 p.
2. Tsili stalogo rozvytku: Ukrayina. Natsional'na dopovid'. 2017. 176 s.
3. United Nations Development Programme. «Peretvorennya nashoho svitu: Poryadok dennyy u sferi stalogo rozvytku na period do 2030 roku. 2018. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/peretvorennya-nashoho-svitu-poryadok-dennyy-u-sferi-staloho-rozvytku-do-2030-roku>
4. Syzonenko O.A. Mekhanizm zabezpechennya stalogo rozvytku v systemi upravlinnya metalurhiynym pidpryyemstvom: avto-referat dys. kand. ekon. nauk: 08.00.04; Klasichnyy pryvatnyy universytet. Zaporizhzhya, 2009. 20 s.
5. Manuilov O.V. Formuvannya stratehiyi stalogo rozvytku pidpryyemstv v umovakh nevyznachenosti. Ukrayinskyy zhurnal prykladnoyi ekonomiky ta tekhniky. 2024. Tom 9. № 2. S. 60 - 64.
6. Hrechko A., Ocheretyana O. Doslidzhennya evolyutsiyi naukovoyi dumky v aspekтах vyznachennya sutnosti ponyattya «stalyy rozvytok pidpryyemstva». Pidpryyemnytstvo ta innovatsiyi, 2020 № 15, s. 37-41. <https://doi.org/10.37320/2415-3583/15.6>
7. Stepanenko T.O. Teoretychni ta metodychni zasady stalogo rozvytku pidpryyemstva. Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Seriya: Ekonomika i upravlinnya, 2020 Tom 31 vyp. 70 № 6. S. 135-141. DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-6-23>
8. Harbar V.V. Teoretychni osnovy zabezpechennya stalogo rozvytku fermers'kykh gospodarstv. Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho natsional'noho universytetu sadivnytstva. 2012. Vyp. 81 №2. S. 177-183.
9. Svystun K.O. Henezys ponyattya «stalyy rozvytok» ta pidkhody do yoho zaprovadzhenya. Molodyy vchennyi. 2017. № 2. S. 326-333.
10. Balabanov V.S., Balabanova A.V., Dudin M.N. Social Responsibility for Sustainable Development of Enterprise Structures. Asian Social Science. 2015. Vol. 11. № 8. P. 111-118. DOI:10.5539/ass.v11n8p111.
11. Kvyatkovska L.A. Realizatsiya printsypiv kontseptsiyi stalogo rozvytku v diyal'nosti pidpryyemstva. Visnyk sotsial'no-ekonomichnykh doslidzhen'. 2013. Vyp. 1, №48. S. 85-89. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2013_1_14
12. Hall J.K., Daneke G.A. and Lenox M.J. Sustainable development and entrepreneurship: Past contributions and future directions. Journal of Business Venturing. 2010. Vol. 25. Issue 5. P. 439-448. DOI:10.1016/j.jbusvent.2010.01.002

SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF ENTERPRISES: ESSENCE OF THE CONCEPT, PROSPECTS, AND OBSTACLES

OHIENKO Anton
State Biotechnological University

The article discusses the concept of sustainable development in the context of modern challenges and opportunities for enterprises, particularly in Ukraine. The research is based on an analysis of international documents, including the Agenda for Sustainable Development until 2030, as well as Ukrainian national strategies that integrate the Sustainable Development Goals (SDGs). The justification of the topic emphasizes the importance of combining economic growth with environmental and social responsibility, which is critically necessary to ensure sustainable development. The relevance of the topic and the existence of previously unresolved parts of the problem form the aim of the research, namely the systematization, generalization, and improvement of existing approaches to defining the concept of sustainable development of enterprises, as well

as identifying prospects and obstacles to sustainable development for Ukrainian enterprises. The analysis of literature sources allowed for the formulation of the concept of sustainable development, defined as a process ensuring long-term economic growth of an enterprise that harmoniously integrates economic, environmental, and social aspects of activity. The management concept of sustainable development involves the efficient use of resources, environmental preservation, improvement of the quality of life for employees and communities, as well as ensuring competitiveness in a complex and dynamic external environment. The main components of the mechanism for ensuring sustainable development of enterprises are presented, including strategic planning, economic stability, environmental management, social responsibility, innovations, and technological development. The research identified the main directions of sustainable development in Ukraine, particularly increasing competitiveness through the implementation of sustainable development principles, effective resource utilization, and the development of environmental awareness among enterprises. However, despite the prospects, there are several serious obstacles, such as the lack of clear government policy, financial difficulties, and inadequate infrastructure for the implementation of sustainable projects. The article emphasizes that overcoming these barriers requires the development of a comprehensive strategy that includes government support, the development of innovative technologies, and the enhancement of environmental awareness in society.

Keywords: development, sustainable development, enterprise, environmental responsibility, social justice, mechanism of sustainable development.